

Babos Tibor,¹ Beregi Alexandra Lilla²

Magyarország biztonsága az európai folyamatok viszonyrendszerében

Security in Hungary in the System of European Processes

A tanulmány tézise, hogy Magyarország az európai folyamatok viszonyrendszerébe beágyazódott és stabilizálódott nemzetállam, ugyanakkor az EU- és a NATO-tagság, nem csökkentette biztonsági fenyegetettségét. A tézis igazolásaképpen a dolgozat bemutatja azokat az európai kihívásokat és nemzetközi folyamatokat, amelyek meghatározzák, jellemzik vagy befolyásolják Magyarország biztonságát. Az első rész rávilágít az európai védelmi rendszer kihívásaira, majd a vonatkozó stratégiai dokumentumokra támaszkodva elemzi és értékeli Magyarország helyét, szerepét az európai biztonság felépítményében. A cikk utolsó része hazánk védelmi rendszerének nemzeti képességeit és a nemzetközi hozzájárulás egyes elemeit veszi górcső alá.

Kulcsszavak: biztonság, védelmi rendszer, védelempolitika

The topic of the study is that Hungary is a nation state embedded and stabilised in the relations of European processes, while EU and NATO membership did not reduce its security threat. As a proof of this theory, the thesis presents the European challenges and international processes that define, characterise or influence Hungary's security. The first part highlights the challenges of the European defence system and then analyses and evaluates Hungary's position and role in the European security architecture, relying on relevant strategic documents. The last part of the article examines the national capabilities of our defence system and certain elements of the international contribution.

Keywords: security, defence system, defence policy

¹ Szent István Egyetem Biztonságkutató Központ, igazgató, e-mail: babos@mil.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7459-8349>

² Honvédelmi Minisztérium, titkárságvezető, e-mail: beregi@uni-obuda.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0436-4875>

Bevezetés

Az Európai Unió (a továbbiakban: unió, EU) fennállása óta béke van, fegyverrel vívott háború nem tépázza a kontinens nemzeteit. Az unió mint integrációs erőközpont gyorsan megerősödött, gazdasági és politikai értelemben is stabilitást, prosperitást hozott a kontinensre [1]. Összekapcsolta az államokat, elősegítette a nemzetek együttműködését, szövetségbe szervezte a társadalmakat, közös célokat ajánlott, és azok elérése érdekében megkezdte a szükséges biztonsági és védelmi garanciák kiépítését is. Az Európai Unió az ezredfordulóra vezető politikai és társadalmi szervezetté avanzsált, miközben megteremtette a világ legnagyobb belső piacát is. Az Európai Unió unióvá, nemzetei és polgárai európaiakká váltak.

Az elmúlt néhány év történései, különösen az Európát sújtó tömeges illegális migráció, az annak következményeként növekvő terrorfenyegetettség és szervezett bűnözés, a Kelet-Európa peremén zajló elhúzódó fegyveres konfliktusok, valamint a földrészben végbemenő hatalmi dulakodás, köztük az Egyesült Királyság kilépési törekvései, megtorpanították az unió fellendülését. Európában elharapódzott a rendtelenség, és az „európai álmom” foszlásnak indult.

Úgy tűnik, a különböző biztonsági kockázatok inkább beáramolnak Európába, semmint az unió határain vagy távolabb, kirekesztődjenek [2]. Ezáltal a belső uniós problémák sem oldódnak meg és a fejlesztések sem haladnak, hiszen a szervezet energiáit lekötik a sokrétű egyéb ügyek és azok következményei. E helyzetben a szervezet vezető tisztségviselői ráadásul mind önértetesebben hangoztatják, hogy az eredeti elgondolás, a „nemzetek Európája” helyett az uniónak az „európai egyesült államok” szervezőelv irányába kellene elmozdulnia, miközben erre sem választói, sem nemzetállami felhatalmazás nem létezik [3]. Tény mindazonáltal, hogy az unió kormányzata mandátum híján is a központosítás irányába mozdult az utóbbi években, azonban e politikai ambíciókat nem követték további szervezési, átalakítási folyamatok. Vagyis az unió szakmai (gazdasági, külügyi, társadalmi, egészségügyi, védelmi) portfóliói, illetve a tagállamok kormányzatainak nagy része elszakadt az unió politikai kormányzatától, ami komoly feszültségeket kelt, töréseket okoz a szervezet egészében, gátolva annak sikeres növekedését. Az Amerikai Egyesült Államok (a továbbiakban: Egyesült Államok) mintájára létrehozandó Európai Egyesült Államok és az amögött meghúzódó szövetségi kormányzás hatalmi elemeinek növelését célzó törekvések egyértelműen szembekerültek a nemzetállami és a regionális önkormányzatiság mint uniós alapérték gyakorlatával [3]. Emiatt egyfajta paradox hatalmi helyzet alakult ki a kontinensen: egyfelől a szupranacionalitást preferáló politikai erők a Brüsszel-központú Európai Egyesült Államok létrehozása irányába hajtják a történéseket, másfelől a nemzetállamok önállóságának megőrzésében érdekelt erők ezzel szemben továbbra is az európai nemzetek unióját, a nemzetek önrendelkezésének megtartását, a nemzetek együttműködését és ezáltal a kultúrájában sokszínű Európa megőrzését hirdetik [4].

A nemzetállamoknak – köztük Magyarországnak – e körülmények és folyamatok közepette kell nemzeti biztonsági rendszerét, védelmét kialakítani. A tanulmány tézise, hogy Magyarország az európai folyamatok viszonyrendszerébe beágyazódott és stabilizálódott nemzetállam, ugyanakkor az EU- és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban: NATO) tagság, nem csökkentette biztonsági fenyegetettségét.

Hazánk a globális rendszerek tagságából adódóan jobban kitett a globálisan jelentkező biztonsági fenyegetéseknek, ezért biztonsága és védelme kiépítésében két dimenziót célszerű szem előtt tartani:

1. a nemzet védelmét és túlélését biztosító – politikai gazdasági, külpolitikai, belbiztonsági és honvédelmi – önerő képését mint elsődleges nemzetstratégiai követelményt, és
2. a nemzetközi, szövetségesi közösségvállalást, különösen az EU- és a NATO-tagságból következő kötelezettségeket, amelyek révén – szükség esetén – hazánk is számíthat e szervezetek kollektív biztonsági garanciáira.

A két dimenzió mint célrendszer ugyan különböző és egymástól elkülöníthető, de egymáshoz kapcsolódó, egymással összefüggő és egymásra épülő biztonsági, védelmi rendszer fejlesztését és fenntartását feltételezi. A két dimenzió egymáshoz való viszonyában és a fontossági sorrend felállításában ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a NATO és az unió a tagországok védelme helyett a nagyhatalmi érdekeknek megfelelő expedíciós műveleteket tervez és szervez. Vagyis mindegyik elmulasztotta kiépíteni azokat a konkrét védelmi garanciákat, amelyek alapján a nemzetek mindegyikének biztonsága meggyőzően szavatolható lenne. Mi több, a két szervezet területvédelmi és az egyes országokra vonatkozó országvédelmi tervei is hiányoznak, ráadásul láthattuk, hogy a NATO és az EU rendre kudarcot vallott az illegális migráció szárazföldi és földközi-tengeri feltartóztatása, vagy a terrorfenyegetettség elleni fellépés terén [5]. Felvetődik a kérdés, hogy e komplex feladatrendszer milyen súlypontokra épüljön, és azoknak mi legyen a viszonyrendszere.

A tanulmány célja, hogy a teljesség igénye nélkül, mégis a prioritásokra való törekvéssel rámutasson azokra az európai kihívásokra és releváns nemzetközi folyamatokra, amelyek meghatározzák, jellemzik vagy befolyásolják Magyarország biztonságát, védelmi rendszereit. A témakifejtés érdekében a tanulmány először rávilágít a globális és az európai biztonság szempontjából meghatározó biztonsági trendekre, fenyegetésekre, majd – a vonatkozó stratégiai dokumentumokra támaszkodva – elemzi és értékeli Magyarország helyét, szerepét az európai biztonsági felépítményben. A dolgozat utolsó része hazánk védelmi rendszerének nemzeti képességeit és a nemzetközi hozzájárulás egyes elemeit veszi górcső alá.

Az európai védelmi rendszer dilemmái

Az európai védelmi rendszer kiépítésének alapfeltétele: megfelelő méretű, modern technikai felszereltségű, integrált katonai erő létrehozása, működtetése és fenntartása. Általánosságban elmondható, hogy az európai szövetségesek katonai ereje még együttvéve sincs paritásban az Amerikai Egyesült Államokéval vagy akár Oroszországéval. Ezért Európának egy masszív fegyverkezésbe és haderőfejlesztésbe kellene kezdenie, ha valóban meg akarja védeni magát, ha elejét akarja venni a kínai vagy orosz behatás növekedésének. Ezzel ellentétesen hat a kontinens történelmi koraiból több alkalommal is megtapasztalt baljóslatú militarizálástól való félelem, ami egyfajta növekvő biztonságpolitikai dilemma, már-már skizofrénia kezd lenni a földrészen.

Érzékenysége mellett e folyamat kapcsán a legfontosabb kérdés, hogy miképpen jönne létre az integrált európai védelmi rendszer. Egy katonailag megerősödő Európa mindenképpen megbillentené az európai országok között mára kiforrott kényes katonai egyensúlyt. Új geostratégia-státusz alakulna ki az Európai Unió és a kapcsolódó régiók országainak katonai viszonyrendszerében is. Az ezzel járó kiszámíthatatlan folyamatok ellensúlyozására lehet szintúgy gyógyír, ha az európai véderő kialakítása és a fegyverkezés kezdetben a NATO keretei között, a NATO kontrollja alatt, az Egyesült Államok politikai partnerségével és további Európa-jelenlétének ösztönzésével valósulna meg. Biztosra vehető, hogy a hidegháború után a NATO-hoz csatlakozott közép- és kelet-európai unió-tagországok e forгатókönyv mellett állnának ki egységesen.

Az európai biztonság megértése szempontjából nem szabad figyelmen kívül hagyni a kontinens történelmének örökségét. A különböző korokban éppen aktuális hatalmi érdekeknek megfelelő politikai döntések, paktumok nem minden esetben rendezték megnyugtatóan Európa konfliktusait. A jelenlegi európai rend különböző politikai érdekek, kompromisszumok, alkuk, kényszermegoldások vagy hibás döntések eredményeként jött létre. Ezt mutatják a kontinensen folyamatosan kiéleződő kisebbségi, etnikai vagy határviták. Az európai béke emiatt hallatlanul érzékeny, állandó figyelmet és sok törődést igényel minden érintettől. Hazánk fekvése, területe, erőforrásai, útvonalai mindig is kulcsfontosságúak voltak a hatalmak számára, legyen szó akár a két világháborúról és a hidegháborúról, vagy akár az 1990-es évek óta folyamatosan fel-fellobbanó balkáni konfliktusról.

Kérdés, hogy egy, a NATO védőszárnyai alatt cseperedő önálló európai védelmi rendszer milyen irányítás alatt és milyen érdekek mentén szerveződne? A brexit okán biztosra vehető, hogy egy európai védelmi integráció a közeljövőben csakis német–francia vezetéssel valósulhatna meg. Ebből alapvetően az következhet, hogy ebben az esetben az európai védelmi rendszer az ismert francia politikai ambíciók és az azt támogatni vagy finanszírozni hajlandó német gazdasági érdekek egyensúlyán nyugodna. Az is valószínűsíthető, hogy egy ilyen védelmi rendszer geostratégiai célrendszere eltérne a ma ismert NATO-étól és markánsan Afrika irányába fordulna, amit alighanem a római védelempolitika is gyorsan megtámogatna. A kelet-európai szövetségesek jelentik a prioritást. Különösen Lengyelország szemszögéből ugyanakkor továbbra is a közös védelem kérdése, ezen belül az Oroszország, valamint a délkeleti és földközi tengeri migráció elleni védelmi garanciák, illetve a Balkán stabilitása miatt.

A korábbi amerikai kormányzati, de különösen a mostani trumpi kinyilatkoztatások egyértelműen és mind markánsabban jelzik: az Egyesült Államok európai érdekei megváltoztak, azok korántsem azonosak a néhány évtizeddel ezelőtti biztonsági körülmények diktálta politikával. Ennek általános oka a globális erőátrendeződés, de különösen a kínai és az orosz hatás, valamint az ázsiai és a dél-amerikai térség felértékelődése Washington számára.

Erős, megbízható, kellő védelmet és elrettentést biztosító, a tagállamok képességeire épülő, korszerűen felszerelt európai védelmi rendszer kialakítása nem odázható tovább. Az önálló közös európai védelmi rendszer kiépítésének alapjául a NATO európai képességei, azok szerkezeti, szervezési, katonai tapasztalata szolgálhat. Az önálló európai védelmi rendszer – ideális esetben – közvetlenül az Európai Unió érdekében működne, és egyben a NATO európai képességeit tömörítené, az „elkülönült, de

összetartozó" elvet követve. Ez azt jelenti, hogy a védelmi rendszer az Európai Unió önálló, saját érdekei biztosítása érdekében létrehozott szervezet. Politikai döntés függvényében annak részeit a NATO-nak is felajánlhatják, annak alkotóelemét is képezhetik. Ezzel az európai képességek az Egyesült Államokhoz hasonlóan vennének részt a NATO-struktúrákban, vagyis alkalmazhatnák azokat az Európai Unió érdekében vagy – felajánlás esetén – a NATO-műveletekben is.

Magyarország az európai biztonság felépítményében

Magyarországnak e körülmények és folyamatok közepette kell nemzeti biztonsági rendszerét, védelmét kialakítani. Hazánk biztonságának és stabilitásának alapvető feltétele a nemzetközi béke, a biztonság megőrzése, az európai egység, az európai integráció és az abból kiteljesedő prosperitás, valamint a szilárd transzatlanti kapcsolatokon nyugvó védelmi rendszer, a NATO vitalitásának fenntartása. Magyarország ezért tevékenyen vesz részt a nemzetközi biztonsági felépítmény részét képező globális és regionális szervezetekben. A Kárpát-medence szűkebb környezetében, Közép-, Kelet- és Dél-Európában egyszerre található stabil és instabil térségek, pozitív és negatív biztonsági folyamatok. Tény, hogy az Európai Unió és a NATO folyamatos bővítésével együtt járt a biztonság exportálása. A V4-es együttműködés megszilárdulásával és a szerteágazó kétoldalú kapcsolatok élénkülésével a Kárpát-medence biztonsága az elmúlt két évtizedben konszolidálódott. A Kelet-Európában és a Balkánon korábban jelentkező fegyveres konfliktusok következtében a kapcsolódó régiók stabilitása ugyanakkor továbbra is sérülékeny. E régiók országai jobban kitettek a nagy dinamikájú és összetett biztonsági folyamatoknak, így például a migráció, a gazdasági-pénzügyi recesszió, a globális felmelegedés okozta fenyegetéseknek nehezen állnak ellen. Hazánknak tehát e kettős helyzetre igazítva kell nemzetstratégiáját megfogalmaznia, védelmi rendszerét kiépítenie. E fejezet emellett érvel, hogy hazánk biztonságára a globális, az európai és a regionális faktorok egyszerre hatnak, megoszlásuk ugyanakkor sem nem egyenlő, sem nem homogén, intenzitásuk a biztonsági trendek és fenyegetések függvényében időről időre változik. A nemzetközi kapcsolatok dinamikus alakulása, a NATO és az Európai Unió biztonsági garanciáinak felpuhulása, valamint a komplex biztonsági fenyegetések arra engednek következtetni, hogy a biztonsági rendszerek, azon belül a katonai képességek fejlesztése nem odázható tovább.

Hazánk biztonsága szempontjából elemi kérdés, hogy milyen irányt vesz az európai biztonsági és védelmi képességek folyamata. Az ugyanis nemcsak az összeurópai védelmi dimenzióról szól, hanem a regionális biztonság alakulását éppúgy érinti majd, mint az egyes nemzetek viselkedését. Az európai kapcsolatokat legalább három dimenzióban, az összeurópai, a regionális és a nemzeti (kétoldalú) szinten kell ma értelmezni. E dimenziók egymáshoz szorosan kapcsolódnak és egymásra hatást gyakorolnak. Egy, a NATO-tól teljesen független vagy azzal párhuzamosan kiépítendő önálló európai védelmi rendszer ma politikailag és anyagilag sem tűnik időszerű felvetésnek, azonban a gyorsan változó, impulzív nemzetközi környezet okán e forgatókönyv mégsem zárható ki egészen. A szóba jöhető reális alternatívák közül talán a legkedvezőbb az lenne, ha a hagyományos európai, transzatlanti értékeken nyugvó

védelmi struktúra erősödése valósulna meg. Abban az esetben, ha a NATO önálló európai képességeit fejlesztenék közösen a tagországok – amerikai mintára –, amelyek ugyan továbbra is a szövetségi rendszer részei maradnának, de – szükség esetén – leválaszthatók lennének a NATO-ról. Ez azt jelenti, hogy definiálhatnák az önálló európai védelem egységes rendszerét, kialakíthatnák annak nemzeti és regionális struktúráit, képességeit. Ezzel természetesen összességében a szövetség és az Egyesült Államok tekintélye is gyarapodhatna, miközben némiképp tehermentesülhetne az Egyesült Államok, és a transzatlanti kapcsolatok ismét fellendülhetnének.

Geostratégiai elhelyezkedésünk értékelése vonatkozásában az egyik legfontosabb megállapítás, hogy hazánk az EU és a NATO keleti peremvidékén elhelyezkedő, ugyanakkor központi fekvésű, tranzitország Közép-Európában. Földrajzi, politikai, gazdasági szempontból is jól beágyazódott szűkebb és tágabb környezetébe, meghatározó, stratégiai fontosságú szereplő a régióban. Ebből számos politikai, gazdasági, társadalmi és katonai következtetés vonható le. Biztonsági, védelmi szempontból megállapítható, hogy mivel a nagy integrációs szervezetek keleti szegélyén fekszik, és határos Ukrajnával és a Balkánnal – a fent említett – globális és európai biztonsági trendek, talán a terrorfenyegetettséget leszámítva, közvetlenebbül, gyorsabban és intenzívebben jelentkeznek. Más EU-régióktól eltérően hazánk határainál direkter módon mutatkoznak a globalizáció és az egyenlőtlen fejlődés okozta kölcsönhatások, feszültségek. Noha jelenleg e faktorok egyike sem jelent direkt fegyveres fenyegetést hazánkra nézve, a katonai vagy félkatonai cselekmények megjelenése nem zárható ki bizonyos szomszédos országok hazánkkal határos területein, vagy akár határaink közvetlen közelében. Ennek oka a különböző kockázati tényezők összekapcsolódása, eszkalálódása.

Központi fekvésű tranzitrégióként ugyanakkor a Kárpát-medence kapu, keresztút és pihenő is egyben a kelet-nyugati, vagy észak-déli közlekedési folyosókon. Keletről az Európai Unió, nyugatról a kelet kapuja, Európából nézve pedig Magyarország a balkáni kijárat országa. Lágy domborzati viszonyai, gazdag vízrajza, mérsékelt klímája, virágzó agrárügy, politikai-gazdasági stabilitása, fejlett infrastruktúrája, biztonsága elősegíti a különböző tranzitérdekek megvalósulását, a kereskedelmet, a pénzforgalmat, az áruk, nyersanyagforrások, emberek, munkaerő szabad, de ellenőrzött áramlását. Magyarország ugyanakkor, tranzitelhelyezkedése mellett mindinkább gazdasági, pénzügyi, turisztikai célszállóvá is válik. Az elmúlt évtized igazolta, hogy egyre több befektetés és turista érkezik hazánkba, ami összességében a gazdaság további élénkülését, a jólét kiteljesedését vonja maga után. E kedvező tendenciák fenntartása érdekében fontos a biztonság összetevőinek további erősítése, fejlesztése hazánkban, egyfelől az emberek, az áruk, a pénzeszközök és nyersanyagok áramlásának biztosítása, másfelől ellenőrzése végett. A stabil politikai viszonyok, az erős állam, a szigorú jogrendszer és az ösztönző gazdaságpolitika hosszú távú megteremtése elemi érdeke Magyarországnak.

Az európai kilátásokat illetően is megállapítható, hogy Magyarország a saját védelmét illetően végső soron alapvetően saját magára kell, hogy támaszkodjon, és az elmúlt évben felgyorsult haderőfejlesztés megfelelő kiindulási alapot ad erre. Ezen túlmutatóan Magyarország biztonság- és védelempolitikai irányát a nagyhatalmi és európai realitások, valamint a hozzájuk kapcsolódó kockázatok gondos értékelése

mentén célszerű meghatározni. Az európai biztonsági struktúra jövőjét értelemszerűen nem Magyarország fogja meghatározni. A védelmi képességeink erősítése azonban lehetőséget ad arra, hogy mind a NATO, mind az EU érdekelttbbé váljon abban, hogy Magyarország támogatását megszerezze az európai biztonság megerősítését szolgáló politikái kialakítása során.

Magyarország védelempolitikája

Európa biztonságpolitikája nagymértékben befolyásolja Magyarország bel- és külbiztonság-politikáját, tekintettel arra, hogy Magyarország a nemzetközi szinten felmerülő vitás kérdéseit az ENSZ Alapokmányával összhangban rendezi. Magyarország biztonságpolitikájának alapköveit a NATO- és az EU-tagság adja.

Magyarország védelempolitikai célja, hogy a nemzeti önerőt a szövetségi tagságainkból adódó kötelezettségeinek végrehajtásával összhangban erősítse.

Hazánk védelempolitikájának alapvetéseit a Nemzeti Biztonsági Stratégia (a továbbiakban: NBS), valamint a Nemzeti Katonai Stratégia (a továbbiakban: NKS) határozza meg. A fejezet tézise, hogy az NBS és az NKS által megfogalmazott célok összhangban vannak az EU- és NATO-tagságból fakadó kötelezettségeinkkel, így erősítve a nemzeti önerő szerepvállalását a hagyományos (katonai) és az új biztonsági kihívások kezelése kapcsán.

A fejezet célja, hogy bemutassa az NBS által megfogalmazott, Magyarországot érintő biztonsági kihívásokat a regionális konfliktusok; tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök; terrorizmus; pénzügyi stabilitás; kiberbiztonság; kibervédelem; energiabiztonság; globális éghajlatváltozás; természeti és ipari katasztrófák; veszélyes áruk szállítása; szervezett bűnözés; kábítószer-bűnözés és migráció vonatkozásában. A fejezet kifejti a fentiekkel kapcsolatos aktualitásokat és felvázolja a megoldási lehetőségeket.

Magyarország a nemzetközi szinten felmerülő vitás kérdéseit az ENSZ Alapokmányának elveivel és a nemzetközi jogi normák számbavételével rendezi. Az ENSZ, valamint az EBESZ szerepe jelentős a nemzetközi béke és biztonság kialakításában, valamint az európai biztonság fenntartásában és stabilitásában.

Magyarország biztonságpolitikájának alapkövei a NATO és az EU szövetségi tagságból fakadnak. Az euroatlanti integráció tagállamai szolidaritásra épülő politikai és katonai szövetséget alkotnak, globális szinten gazdasági és politikai hatalmat képviselnek. Ezáltal a tagország képes megvédeni a lakosságát, és képes aktívan alakítani biztonsági környezetét, hozzájárulni a nemzetközi stabilitás és biztonság kiépítéséhez. A NATO 1949. április 4. napján, kollektív védelmi szervezetként jött létre. Megalakulásának alapvető célja a Szovjetunió elleni fenyegetettség elhárítása volt. A tagok célként fogalmazták meg a tagállamok védelmén túl a területi integritás védelmét. Az alapszerződés 5. cikkelye a tagállamok szempontjából kiemelkedő fontosságú [6]. Az 5. cikkely szerint bármely tagállam ellen fegyveres támadás indul, azt az egész szövetség elleni támadásnak kell tekinteni, és haladéktalanul, közös erővel kell ellene fellépni.

A NATO indulásakor a válságkezelés még nem tartozott a szövetség céljai közé. Az uniós tagságunk biztonságpolitikai törekvése a közös kül- és biztonságpolitika és ennek részét képező közös biztonság- és védelempolitika megerősítése. Az Európai Unió Lisszaboni Szerződése előmozdítja az európai identitást, mélyíti az integrációt, teret ad az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikájának, mindezt úgy, hogy keretet biztosít a közös külső fellépéshez szükséges belső koordinációnak.

Magyarország aktív szerepet vállal a NATO és EU válságkezelő folyamataiban, műveleteiben és a missziókban egyaránt, valamint az ezekhez kellő képességek fejlesztésében is. Magyarország NATO- és EU-tagsága kapcsán kialakult biztonságpolitikai törekvése globális és átfogó jellegű. Hazánk mindennemű biztonságpolitikai tevékenységét az ENSZ Alapokmányának és a nemzetközi jognak a tiszteletben tartásával teszi. A kockázatok és fenyegetések, valamint az azokból következő nemzeti feladatok meghatározásánál kiinduló pontként szolgálnak az Észak-atlanti Szerződésben és a NATO Stratégiai Koncepciójában, valamint a lisszaboni szerződésben és az Európai Biztonsági Stratégiában foglaltak.

Az állam feladata, hogy gondoskodjon az állampolgárok biztonságáról. A biztonság rendkívüli változásokon ment keresztül az elmúlt évek során, amit az NBS [7] az alábbiak mentén határoz meg:

A hagyományos (fegyveres) fenyegetések mértéke hazánk szempontjából inkább elenyésző. A NATO és az ezzel járó kollektív védelemben való részvétel, valamint az EU-tagságból fakadó közös elkötelezettségen és kölcsönös szolidaritáson alapuló együttműködés is szerepet játszik a katonai összecsapások ellen. Ugyanakkor a *regionális konfliktusok* hatása, amely fakadhat a régiókban jelentkező instabilitásból, szegénységből, demokráciadeficitből, vallási és etnikai konfliktusokból nagymértékben megmutatkozik országhatáron belüli erőszak, fegyveres konfliktus vagy akár határokon kívüli fenyegetésekhez szélsőségesség, terrorizmus, fegyverkereskedelem, kábítószer- és emberkereskedelem formájában. Erre való tekintettel Magyarország szövetségi segítséget nyújt az érintett régiókban kialakuló válsághelyzetek kezelésében. Hazánk és az érintett régiók közti gazdasági, kereskedelmi együttműködés is regionális stabilitást eredményez. A regionális konfliktusok kezelésében is hatékony eszközként jelenik meg a szövetségi NATO-tagságunk és az EU-partnerségi viszony.

Magyarország biztonsága szempontjából a biológiai, radiológiai és nukleáris tömegpusztító képességek elterjedése és fokozott megjelenése veszélyforrást jelent. A nemzetközi béke, valamint biztonság fenntartása érdekében Magyarország fellép és küzd a *tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik* elterjedése ellen.

A *terrorizmus* a globalizáció megjelenésével egyre nagyobb teret hódít, térben és időben eltérő és változó módon jelenik meg. Habár a terrorizmus nem ismer országhatárokat, Magyarország terrorveszélyeztetettségi szintje inkább alacsony, ugyanakkor a külföldi terrorcselekmények gazdasági és biztonsági hatással bírhatnak hazánkra. Az ország részt vesz a terrorizmus elleni nemzetközi fellépésben, a nemzetközi terrorellenes szervezetrendszer fejlesztésében, az ENSZ, az EU és a NATO által támasztott kötelezettségek végrehajtásában.

Magyarország gazdasági és pénzügyi rendszerének stabilitása fontos nemzeti érdek és jelentős biztonságpolitikai szempont. Az ország *pénzügyi stabilitása* a 2008-as gazdasági világválság hatására nagymértékben felértékelődött.

A *kiberbiztonság* [8] a terrorizmushoz hasonlóan nem ismer határokat, és a globalizáció hatására egyre inkább terjed. A számítástechnikai rendszerek működtetik a társadalmakat. Tekintettel arra, hogy a tudomány és technológia valamennyiünk részére elérhetővé válik, számolnunk kell a váratlan, kibertérben történő támadásokkal. Ezért megfelelő módon szükséges védekezni a kibertérben bekövetkező támadások ellen, mint az információs és kommunikációs rendszerek, vagy a kormányzati gerincháló rendeltetésszerű működésének megzavarása. Fentiek okán kiemelkedő hangsúlyt kell fektetni a *kibervédelemre* és a nemzetközi kritikus infrastruktúra biztosítására.

Magyarország *energiabiztonsága* szintén kulcsfontosságú tekintettel arra, hogy a lakosság és a magyar energiagazdaság ellátása szempontjából fontos a stabil és versenyképes áron beszerezhető energiaellátás. Kiemelt szerepet kap a hazai fosszilis energiahordozók fellendítése és kiaknázása.

A *globális éghajlatváltozás* [9] és az ezzel járó környezetváltozás, a szélsőséges időjárás hatásai, a nyersanyag és természeti erőforrások kimerülése, a tiszta ivóvízhez jutás és szerte a világban jelentkező élelmezési problémák rendkívül hangsúlyos biztonsági kérdésként jelennek meg, mert a lokális, regionális és globális konfliktusok okozóivá válhatnak. Magyarország ebből a szempontból kiemelt szerepet kap, mert a földrajzi adottságai okán fokozottan van kitéve a környezeti és civilizációs ártalmaknak, árvizeknek, a víz- és levegőszennyezésnek. A mindezekből való védelemben szerepet játszik a környezeti biztonság megteremtése, a vízbázisok és a termőföldek védelme, egészséges ivóvízzel és élelemmel való gazdálkodás, a járványok elleni közegészségügyi rendszer kialakítása és fenntartása.

A *természeti és ipari katasztrófák* közül az ipari, biológiai, vegyi és nukleáris létesítményekben végbemenő folyamatok nehéz ellenőrzöttsége veszélyezteti és károsítja az emberi egészséget, a környezetet és az élet- és vagyonbiztonságot. Hasonló kockázatként említendő meg a *veszélyes áruk* közúti, vasúti, vízi, légi és csővezetékes *szállítása*. A fenti veszélyhelyzetek prevenciója és kezelése érdekében a katasztrófavédelemnek, a katasztrófavédelemben érintett szervezeteknek, és az önkéntes és civil szervezeteknek, valamint a lakosságnak is meghatározott szerepe van.

A *szervezett bűnözés* [10] a társadalom, a rendvédelmi szervek és az igazságügyi szektor növekvő kihívásaként jelen lévő nemcsak lokális, hanem globális probléma. A szervezett bűnözés elleni fellépésben szükséges a bűnüldöző szervek, a rendvédelmi szervek, az igazságügyi szolgálatok és a nemzetbiztonsági szolgálatok együttműködése különös tekintettel a jogi szabályozás kialakítására. A *kábítószer-bűnözés* tekintetében a rendvédelmi szerveken kívül hangsúlyos szerepet kap a társadalmi szerepvállalás a prevenció kapcsán.

Napjaink legaktuálisabb témája a migráció [11]. A migráció gazdasági és demográfiai előnyöket hordoz, ugyanakkor közbiztonsági és nemzetbiztonsági kockázatokat rejt magában. Magyarország az illegális migráció tekintetében elsősorban tranzitország, de megvan az esélye annak is, hogy hosszú távon célországként tekintenek majd hazánkra. Az illegális migrációval szemben országunk fellép a szervezett bűnözés, az emberkereskedelem elleni küzdelem fokozása és a kiutasítási, hazatérési, visszafogadásra irányuló politika fejlesztésének eszközeivel.

Fentiek kapcsán megállapítható, hogy a Magyarországot érintő biztonsági kihívások felismerése és ezek ellen való fellépés a megfelelő nemzeti önerő bevetésével

és a transzatlanti, európai integráció általi követelményeknek való megfeleléssel hatékonyan alkalmazható. A nemzeti önerő fejlesztése a megfelelő haderőfejlesztéssel és képességek fejlesztésével érhető el, amelyben meghatározó szerepet játszik a szövetségi szerepvállalás. Az EU instabilitása és az EU-tagországok közötti hatalmi és politikai válság miatt azonban az európai kohézió meggyengülése negatív hatással van a Magyarországi bel- és külbiztonság-politikára, ezzel nehezítve az önerő fejlesztését. Mindazonáltal a NATO szövetségbeli katonai szerepvállalásunk aktív, amely hozzájárul a képességek fejlesztéséhez és a szövetségi védelemhez.

A Magyar Honvédség szerepe a honvédelem rendszerében

A Magyar Honvédség alapfeladata az ország függetlenségének, területének, légterének, lakosságának, valamint anyagi javainak védelme a külső támadásokkal szemben [12]. A cél, hogy a Magyar Honvédség képessé váljon a nemzeti önerő fejlesztésével a nemzetközi válságkezelő, békefenntartó hadműveletekben való részvételre.

A fejezet tézise az, hogy a magyar honvédségnek igazodnia kell az új biztonsági kihívások által megjelent globális kihívásokhoz, a klasszikus katonai képességek megtartásával együtt. A tézis igazolásaképpen a fejezet meghatározza a körülményeket, amelyek a globalizáció hatására az új biztonsági kihívások kezelése érdekében újraértelmezik és kibővítik a Magyar Honvédség feladatait.

A Magyar Honvédség művelési részvételei hozzájárulnak a Magyarország és szövetségi közti biztonság erősítéséhez. A magyar katonai hozzájárulás nemzetközi felhatalmazás alapján a közös értékek és érdekek mentén történik. A Magyar Honvédség az alapfeladatával összefüggésben részt vesz a szövetséges országok befogadó nemzeti támogatásának előkészítésében és biztosításában. Feladata, hogy megakadályozza a polgári légi járművek fegyverkénti használatát. Részt vesz az EU-, NATO-, ENSZ-, EBESZ-tagságból fakadó kollektív védelmi, válságkezelési, humanitárius és bizalomerosztó, valamint biztonságerősítő szövetségi feladatokban. Ezáltal is erősítve az aktív szövetségi hozzájárulásból fakadó kollektív védelmet. A honvédség a rendészeti szervekkel és a civil szférával karöltve segít a természeti és ipari katasztrófák szakszerű kezelésében, abból fakadó következmények és a humanitárius válságok kezelésében. Ezenkívül szakértelmet biztosít tűzszerészeti, valamint egyéb speciális feladatok ellátásában bizonyos kritikuszinfrastruktúra-objektumok őrzés-védelmét is ellátja.

A honvédség szerepet vállal a nemzetközi katonai kapcsolatok fenntartásában, a Szent Korona őrzésében, az állami protokollfeladatok ellátásában. Részt vesz az állami céltartalékolásban és a közfoglalkoztatásból adódó feladatokban.

A Magyar Honvédség békeidőben készül a háborús és az abból adódó válságkezelési feladatok végrehajtására [12].

A 21. századot érintő globális folyamatok, és az ezekből eredő új biztonsági kihívások következtében a haderő, tehát a Magyar Honvédség szerepvállalása felértékelődik.

Az új biztonsági kihívások: a regionális konfliktusok; tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök elterjedése, a terrorizmus, a pénzügyi biztonság, a kiberbiztonság; az energiabiztonság; a globális éghajlat- és környezetváltozás; a természeti

és ipari katasztrófák; a szervezett bűnözés, a kábítószer-kereskedelem, és a migráció Magyarországot is eléri [13].

A biztonság nem katonai jellegű fontossága egyre nő, de ez nem jár a katonai tényezők szerepének csökkenésével. Magyarország haderejének így a hagyományos és az új kihívásokkal is szembe kell néznie, mert a globális biztonsági környezet dinamikus változásából következően nem kizárható, hogy egy regionális konfliktus kezelése során Európa térségében, így hazánkban is katonai erőt kell bevetni. Ugyanakkor az új biztonsági kihívásokat egyéni, kormányzati, nem kormányzati és transznacionális szinten is kell kezelni, így összkormányzati együttműködést igényel.

A Magyar Honvédség alacsony intenzitású műveletekben vesz részt, de nem kizárt a magas intenzitású nemzetközi műveletekben való részvétel sem. Ezért fontos, hogy a honvédség rendelkezzen az új kihívások leküzdéséhez szükséges képességekkel. A válságkezelő műveletekben történő részvétel szélsőséges, szokatlan természeti és éghajlati viszontagságok között, nehéz terepen, csekély vagy olykor egyáltalán rendelkezésre nem álló befogadó nemzeti támogatás mellett zajlik. A nemzetközi békefenntartó hadműveletek általában félreeső régiókban, fejletlen, gyenge államokban vannak, ahol a katonáknak meg kell teremteni és fent kell tartani a biztonságot a felkelőkkel, zsoldos- és terroristacsoportokkal szemben.

A tömeghadseregek helyébe a kis létszámú, de jobban képzett katonákból álló haderő állt.

A nemzetközi válságkezelő hadműveletekben való részvétel során szükség van a katonai erő bevetésére is, ugyanakkor ezek a műveletek összetett katonai és civil együttműködést igényelnek. A válságos területeken az állami szereplők mellett jelen vannak a nem állami szereplők is. A nemzetközi műveletek során nemcsak a válsághelyzet elhárítása a cél, hanem a stabilizálás és a válságövezetek újjáépítésében való segítségnyújtás is. Ehhez azonban elengedhetetlen a civil, kormányzati és nem kormányzati szervek együttműködése az átfogó megközelítés jegyében.

Az új biztonsági kihívások globalizációja következtében a gyakran változó biztonsági helyzet miatt a hírszerzés és az elhárítás szerepe felértékelődik, a fokozott műveleti tempó és a műveleti igénybevétel csökken. A média közvetítésével a műveleti döntések politikai jellegűek lehetnek. Az aszimmetrikus kihívások [14] – amelyek halálos áldozattal nem járnak, de nagy anyagi károkat és káoszt képesek előidézni – következtében felülíródott a háború és támadás fogalmának jelentése. Egy nem fegyverrel elkövetett támadás azonban képes akkora kárt okozni, mint egy fegyverrel elkövetett klasszikus támadás. A technológia fejlődésének következtében új képességek és fegyverrendszerek jelennek meg, amelyek átalakítják a korábbi hadviselés jellegét.

A Magyar Honvédség optimális működéséhez szükséges az anyagi erőforrások és a humán erőforrások megfelelő biztosítása. Korunk új biztonsági kockázataival szemben akkor tudunk eredményesen fellépni, ha a nemzeti önerő fejlesztését a honvédek képzése, kiképzése, fizikai és pszichikai állóképességük fejlesztése határozza meg. A Magyar Honvédség korszerűsítéséhez hozzájárul a katonák nemzetközi műveletek által szerzett tapasztalatainak felhasználása. A Magyarországon működő önkéntes tartalékos rendszer szintén segíti a képességek növelését.

A Magyar Honvédség képességeit az Alaptörvény, valamint a szövetségi erők és a működési környezet összefüggéseivel együttesen határozzák meg. A honvédségnek

képesnek kell lennie a szövetségesekkel együttműködve olyan haderőként működni, amelynek szervezete képes ellátni az ország fegyveres védelmét, és az alapképességek fejlesztését biztosítani kell a rendelkezésre álló nemzetgazdasági forrásokból [15].

Összességésképp megállapítható, hogy a Magyar Honvédségnek megújult, szervezett, a nemzeti hagyományokat ápoló, önállóan működő és szövetségi szinten alkalmazható – önkéntes tartalékos rendszerrel szervezett – haderőként kell működnie. Ehhez szükséges egy megfelelően kiképzett, korszerűen felszerelt, képességekkel és nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező állomány, amely képes az ország szuverenitásának védelmére, így lehetővé téve a szövetségesi műveletben történő érdemi segítségnyújtást. Ezáltal érvényesítve mind a nemzeti önerő fejlesztését, mind a szövetségesi szerepvállalást az ország biztonságának kialakításáért és fenntartásáért.

A Magyar Honvédség NATO- és EU-műveletei 2018-ig

Hazánk jelentős számban vesz részt a NATO és EU válságkezelő hadműveleteiben, ezzel erősítve az adott országok biztonsági és védelmi erőinek támogatását.

A Balkán térség stabilitása fontos szerepet játszik a magyar diplomácia kialakításában. A nyugat-balkáni stabilitásunk hosszú távú fenntartása az euroatlanti és európai integrációval szoros összefüggésben van. A nemzetközi műveletekben történő magyar szerepvállalás jelentős, amely a Magyar Honvédség honvédelmi képességeihez is hozzájárul.

A tanulmány jelen szakaszának a célja bemutatni, hogy Magyarország érdeke a nemzetközi béke és stabilitás kialakításában és fenntartásában való részvétel. Így ezt a célt szolgáló nemzeti érdek a nemzetközi NATO- és EU-missziókban való szerepvállalás.

A tézis igazolása érdekében a fejezet kifejti és elemzi Magyarország szerepvállalását a NATO- és EU-irányítású katonai békefenntartó műveletekben, különös tekintettel a bosznia-hercegovinai békefenntartó műveletekre, a szarajevói NATO és EU Parancsnokság műveleteire, az EU grúziai megfigyelő műveletére, az EU haditengerészeti műveletére a Földközi-tengeren, és a NATO koszovói békefenntartói erő szerepvállalására.

Bosznia-hercegovinai békefenntartó műveletek

Magyarország az Európai Unió irányítása alatt végrehajtott balkáni katonai békefenntartó (ALTHEA) művelethez történő magyar hozzájárulásról szóló 128/2004. (XI. 23.) OGY határozat [16], valamint az Európai Unió irányítása alatt megvalósuló balkáni katonai békefenntartó (ALTHEA) művelettel kapcsolatos magyar katonai részvételről szóló 2025/2005. (II. 25.) Korm. határozat [17] vonatkozásában látja el a békefenntartó és a biztonságot stabilizáló katonai-rendőri feladatait a térség vonatkozásában.

2012 után az ENSZ meghosszabbította a műveletben részt vevő és a politikai szinten is szereplő tagállamok, kiváltképp a kooperációban működő Ausztria, Magyarország, Románia, Bulgária és Szlovákia műveletben való részvételét. Az ország stabilitásának

kismértékű csökkenését a politikai válság, a rossz szociális és társadalmi viszonyok valamint az etnikai sokszínűség jellemzi, mindezek ellenére az országban az etnikai összecsapások kialakulása alacsony. Az összességében kedvezőtlen politikai és gazdasági helyzet következtében kialakult magas munkanélküli ráta miatt az euroatlanti csatlakozás még várat magára. A rossz társadalmi és szociális helyzet miatt a fokozódó feszültség következtében erőszakos megmozdulások várhatók.

A politikai vezetés sokszínűségére való tekintettel – bosnyák–szerb–horvát vezetőség vegyülete – a politikai folyamatok rendkívül kiszámíthatatlanok és főleg kedvezőtlen irányba mozdulnak el, mert a vezetőség szembeszegül a nemzetközi szervezetekkel, aminek következtében a NATO- és EU-csatlakozás megrekedt.

A térségben jelentős mértékűek a vallási konfliktusok, amelyek főleg a dzsihád népszerűsítéséből származnak. A hatóságoknak nagy kihívást jelent a körülbelül 60 illegális radikális vallási közösség felszámolása.

Az ENSZ 2018 novemberéig hosszabbította meg az EU ALTHEA műveletet. A már említett 2012-es változások következtében a térségben kevesebb lett a helyszínen részt vevő erők száma, és nőtt a tartalék erők száma.

Magyarország szerepe a misszióban jelentős, ami aktívan hozzájárulunk az országunk védelempolitikai helyzetének a stabilizálásához [18].

Szarajevó NATO-parancsnokság, Sarajevó EUFOR-parancsnokság, MH EUFOR Kontingens

A *szarajevói NATO-parancsnokságot* 2004-ben alakították meg az SFOR-művelet végrehajtása után. A magyar katonák a szervezet megalakulása óta képviseltetik magukat a helyszínen, 4 fő törzstiszt szolgálatában. A *belgrádi NATO-parancsnokságon* 2015 tavaszától vagyunk jelen Szerbiában, 1 fő NATO-összekötői beosztásban.

A Sarajevóban működő NATO-parancsnokság tanácsadói valamint koordinációs szinten vesz részt Bosznia-Hercegovina kormányzati szereplői javára, különös tekintettel a védelmi szektorban történő reformra és az ország szövetséghez történő csatlakozására. A NATO HQ Sarajevo hosszú távú célja a jelenlegi helyzet stabilizálása és fenntartása [19].

A *szarajevói EUFOR HQ parancsnokságon* a Magyar Honvédség képviselete 17 fővel stabil. A helyszínen a honvédség által a beosztások váltását, a jelöltek kiválasztását és felkészítését, a felszerelést és az utazásokat biztosítják.

Az *MH EUFOR Kontingens* tekintetében 2007 tavaszától van jelen az MH, a kontingens lövészszádként. A lövészszádk a következő feladatok végrehajtásában érdekelt: járőrözés, információgyűjtés és jelenlétfenntartás céljából, tömegkezelő és speciális műveletben történő jelenlét, kiemelt személyek biztosítása, Előretolt Műveleti Bázisok elfoglalásában való részvétel, közepes készenlétű tartalékerő-szolgálat. A kontingens Sarajevóban BUTMIR táborban kap helyet az EUFOR- és NATO-parancsnokság mellett.

Összegzésképp megállapítható, hogy az EUFOR tekintetében a katonai erők és a polgárok személyében a veszélyeztetettség szintje alacsony. A térség az instabil politikai helyzet, valamint a kedvezőtlen társadalmi-szociális hatások miatt lassú

ütemben, de kimutathatóan csúszik vissza az enyhe instabilitás felé. Az ország visszacsúszásának megakadályozása és a felmerülő vallási – iszlám szélsőségek jelenléte – ellentétek visszaszorítása érdekében továbbra is fontos a nemzetközi szervezetek képviselőinek jelenléte.

EU Megfigyelő Művelet – EUMM Georgia

Az EUMM telepítéséről 2008-ban határozott az Európai Unió Tanácsa. Az EUMM Georgia a polgári megfigyelést végzi Grúzia területén közreműködve az ENSZ és az EBESZ nemzetközi szervezetekkel. A misszió célja a grúziai helyzet stabilizálása és normalizálása és a bizalomépítés, valamint a politikai stabilitás kiépítése és fenntartása összhangban az európai politikai helyzettel. A misszió székhelye Tbiliszi. Az EU támogatja Grúzia függetlenségét és területi integritását, és a konfliktusrendezési törekvéseket.

2018 májusában 30 katonát képezett ki a Magyar Honvédség, hogy csatlakozzon különböző ENSZ-missziókhoz és kifejezetten az EUMM Georgia művelethez [20], [21].

EUNAVFOR MED – haditengerészeti művelet a Földközi-tengeren

Az EUNAVFOR MED/Operation Sophia művelet 2015 júniusában indult, székhelye Rómában van. A Magyar Honvédség 2015 óta vesz részt a misszióban. Az EU-művelet azt a célt szolgálja, hogy a Földközi-tenger déli és középső részén megakadályozza a migráncscempészek, az emberkereskedelem tevékenységét. Az Európai Unió Tanácsa 2017 nyarán meghosszabbította a műveletet 2018. december 31-ig azzal a céllal, hogy a műveleten belül bűnügyi információs csapat működhessen. A műveletben részt vevők küzdenek az embercsempészet, emberkereskedelem és az illegális kereskedelem ellen. A művelet további célja a líbiai parti őrség és haditengerészet képzése; az ENSZ fegyverembargójának betartatása a líbiai szakaszon; megfigyelés és információgyűjtés.

NATO koszovói békefenntartó erő (Kosovo Force – KFOR)

A NATO Koszovói művelete a KFOR. A Magyar Honvédség részt vesz Koszovó és Bosznia-Hercegovina területén békefenntartó hadműveletekben, valamint a magyar egységek és a KFOR szolgálatában lévő egységek tekintetében logisztikai támogatást végez. Az MH 2017 tavaszán vette át a portugáloktól a KRTBN *KFOR Tactical Reserve Battalion* vezetői szerepét [22].

Az MH-nak a KRTBN-ben végzett eredményessége az átvételt követően sikeresen végrehajtott KFOR- és EUFOR-műveletekben mérhető. Ez utóbbi gyakorlatokat 2017 tavaszán és őszén rendezték meg Bosznia-Hercegovina területén. Fentiek tükrében megállapítható, hogy a KRTBN-beli vezetői szerepvállalásunk hosszú távon eredményes színben tünteti fel az MH balkáni hadszíntéren történő részvételét.

A NATO 1999-ben határozott a Kosovo Force (KFOR) fegyveres békefenntartó és stabilizáló hadműveletről, amelynek fő célja a koszovói albánok és szerbek közti

ellenséges magatartás rendezése, a kedvező helyzet fenntartása, a koszovói belbiztonság megtartása, és a tűzszünet fenntartása. A KFOR-ban 20 NATO-tagország és 8 partnerország vesz részt. A KFOR-ral koalícióban működik az *EULEX* az EU koszovói rendőri és igazságügyi missziója, valamint az *UNMIK* az ENSZ Koszovóban működő békefenntartó szervezete.

A magyarok szerepe kiemelkedő a KFOR-ban, 1999 óta veszünk részt a misszióban. Magyarország szempontjából különösen fontos, hogy a jövőben is szerepet kapjunk a KFOR-misszióban ezzel tovább erősítve a nemzetközi védelempolitikai helyzetünket.

A magyar kormány törekvése, hogy Magyarország 2019-ben is eleget tegyen a szövetségi kötelezettségeinek. A nemzetközi szervezetek így a NATO, EU, ENSZ és EBESZ által végrehajtott válságkezelő műveletekből és békefenntartó műveletekből hazánk – ezzel megfelelve az Alaptörvény 47. cikkének is – jelentősen kiveszi a részét.

Az országunk célja, hogy 2019-ben fokozzuk a nemzetközi szerepvállalásunkat, ezzel tovább biztosítva az ország bel- és külpolitikájának stabilitását. Ennek érdekében célunk, hogy részt vegyünk a NATO KFOR, a NATO afganisztáni Eltökélt Támogatás Műveletben (RSM) és az ENSZ libanoni békefenntartó missziójában (UNIFIL) [23].

Összegzésképp megállapítható, hogy mind nemzetközi, mind országos szinten küzdünk fennálló, jóllehet fokozódó problémákkal: aszimmetrikus fenyegetések, hibrid hadviselés elterjedése, globális szintű és nagymértékű változások, politikai, gazdasági, demográfiai szinten, többpólusú nemzetközi rendszer kialakulása. A nemzetközi műveletekben való részvételből fakadó külföldön, idegen kultúrákból tanultak, idegen harctéren szerzett tapasztalatok mind hozzájárulnak a nemzeti önerő fejlesztéséhez, ugyanakkor erősítik szövetségi tagságunkat is.

Következtetések

Az Európai Unió az elmúlt évek során vezető politikai, társadalmi szervezetté vált, megteremtve a világ legnagyobb belső piacát. Az utóbbi évek negatív történései – Európát sújtó tömeges illegális migráció, aminek következménye az országhatárokat nem ismerő terrorizmus és szervezett bűnözés, Kelet-Európában zajló elhúzódo fegyveres konfliktusok, hatalmi viszályok, a brexit – azonban meggyengítették az unió koherenciáját, ezzel kialakuló viszályt keltve a tagállamok között. Az új események új biztonsági kihívásokat rejtenek magukban, amelyekkel szemben nemcsak Európának, hanem Magyarországnak is fel kell venni a harcot. Ezek közül a legfontosabbak a regionális konfliktusok; tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik; terrorizmus; pénzügyi stabilitás; kiberbiztonság; kibervédelem; energiabiztonság; globális éghajlatváltozás; természeti és ipari katasztrófák; veszélyes áruk szállítása; szervezett bűnözés; kábítószerek-bűnözés és migráció [7].

Magyarországnak e folyamatok között kell kiépítenie a nemzeti biztonsági rendszerét és kialakítania a védelmét. Megállapítható, hogy Magyarország ugyan az európai folyamatok viszonyrendszerébe beágyazódott és stabilizálódott nemzetállam, az EU- és a NATO-tagság nem csökkentette biztonsági fenyegetettségét.

Hazánk biztonsága és védelme kiépítésében ezért két dimenziót célszerű szem előtt tartani: a nemzet védelmét és túlélését biztosító – politikai gazdasági, külpolitikai,

belbiztonsági és honvédelmi – önerő képzését mint elsődleges nemzetstratégiai követelményt, valamint a nemzetközi, szövetségi közösségvállalást, különösen az EU- és a NATO-tagságból következő kötelezettségeket, amelyek révén – szükség esetén – hazánk is számíthat e szervezetek kollektív biztonsági garanciáira. Összegzésképpen megállapítható, hogy a tanulmány igazolta a tézist és rámutatott azokra az európai kihívásokra és releváns nemzetközi folyamatokra, amelyek meghatározzák, és befolyásolják Magyarország biztonságát, védelmi rendszereit. Arról, hogy Magyarország milyen értékek és érdekek szerint szervezi biztonságát és pontosan milyen utat választ védelme növeléséhez, a jelenleg kidolgozás alatt álló Nemzeti Biztonsági Stratégia ad számot.

Hivatkozások

- [1] European Union, "Goals and values of the EU, The EU in brief," *European Union*, 2019. [Online]. Elérhető: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_en (Letöltve: 2019. 05. 06.)
- [2] L. B. Landau, C. W. Kihato and H. Postel, "Europe Is Making Its Migration Problem Worse," 5 Sept. 2018. [Online]. Elérhető: www.foreignaffairs.com/articles/africa/2018-09-05/europe-making-its-migration-problem-worse (Letöltve: 2019. 05. 22.)
- [3] European Commission, "Future of Europe," *European Commission*, [Online]. Elérhető: https://ec.europa.eu/commission/future-europe_en (Letöltve: 2019. 05. 06.)
- [4] R. Wike, J. Fetterolf and M. Fagan, "Europeans Credit EU With Promoting Peace and Prosperity, but Say Brussels Is Out of Touch With Its Citizens," *pewresearch.org*, 19 Mar. 2019. [Online]. Elérhető: www.pewresearch.org/global/2019/03/19/europeans-credit-eu-with-promoting-peace-and-prosperity-but-say-brussels-is-out-of-touch-with-its-citizens/ (Letöltve: 2019. 05. 06.)
- [5] L. Coffey and D. Kochis, "Brussels Mini-Summit: Territorial Defense," *Heritage.org*, 3 May 2017. [Online]. Elérhető: www.heritage.org/sites/default/files/2017-05/IB4698.pdf (Letöltve: 2019. 05. 06.)
- [6] NATO, „Az Észak-Atlanti Szerződés,” Washington D. C. *NATO*, 1949. április 4. [Online]. Elérhető: www.nato.int/cps/fr/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=hu (Letöltve: 2019. 04. 21.)
- [7] 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
- [8] Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa, „Kiberbiztonság Európában: szigorúbb szabályok és nagyobb védelem,” *Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa*, [Online]. Elérhető: www.consilium.europa.eu/hu/policies/cybersecurity/ (Letöltve: 2019. 04. 10.)
- [9] NASA Global Climate Change, "News and Features," [Online]. Elérhető: https://climate.nasa.gov/news/?page=0&per_page=40&order=publish_date+desc%2C+created_at+desc&search=&category=19%2C98 (Letöltve: 2019. 04. 22.)
- [10] P. Tálas, „A nemzetközi terrorizmus és a szervezett bűnözés hatása a nemzetközi biztonságra és Magyarország biztonságára,” 2007. január, [Online]. Elérhető:

- <https://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/archive/904.pdf> (Letöltve: 2019. 05. 10.)
- [11] Z. Hautzinger, J. Hegedűs és Z. Klenner, „A migráció elmélete,” Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. [Online]. Elérhető: http://real.mtak.hu/16634/1/w207.bat_session%3D1164013711%26infile%3D%26-sobj%3D8961%26cgimime%3Dapplication%252Fpdf (Letöltve: 2019. 03. 10.)
- [12] 1656/2012. (XII. 20.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájának elfogadásáról
- [13] T. Babos, „Az európai biztonság öt központi pillére,” Doktori (PhD) értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, 2004. [Online]. Elérhető: http://193.224.76.2/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2004/babos_tibor.pdf (Letöltve: 2019. 04. 18.)
- [14] Z. Szenes, „Katonai kihívások a 21. század elején,” 2005. [Online]. Elérhető: http://mhht.hu/hadtudomany/2005/4/2005_4_5.html (Letöltve: 2019. 04. 12.)
- [15] „Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája,” Honvédelmi Minisztérium, 2012. [Online]. Elérhető: www.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf (Letöltve: 2019. 01. 12.)
- [16] 128/2004. (XI. 23.) OGY határozat Magyarország az Európai Unió irányítása alatt végrehajtott balkáni katonai békefenntartó (ALTHEA) művelethez történő magyar hozzájárulásról
- [17] 2025/2005. (II. 25.) Korm. határozat az Európai Unió irányítása alatt megvalósuló balkáni katonai békefenntartó (ALTHEA) művelettel kapcsolatos magyar katonai részvételről
- [18] Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa, „Bosznia-Hercegovina: a Tanács következtetéseket fogadott el az országról, és megerősítette az EUFOR Althaiia művelet további jelenlétét az országban,” *Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa*, 2018. október 15. [Online]. Elérhető: www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2018/10/15/bosnia-and-herzegovina-council-adopts-conclusions-and-confirm-continued-presence-of-operation-eufor-althea/ (Letöltve: 2019. 05. 20.)
- [19] „Törzsfőnökváltás a szarajevói NATO-parancsnokságon,” Honvedelem.hu, 2018. szeptember 3. [Online]. Elérhető: <https://honvedelem.hu/honvedelem-hu/torzsfonokvaltas-a-szarajevoi-nato-parancsnoksagon/> (Letöltve: 2019. 05. 20.)
- [20] Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa, „Grúzia: új vezető az EU megfigyelő missziója (EUMM Grúzia) élén,” *Európai Tanács és Az Európai Unió Tanácsa*, 2017. december 19. [Online]. Elérhető: www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2017/12/19/georgia-new-head-of-eu-monitoring-mission-eumm-georgia-appointed/ (Letöltve: 2018. 12. 21.)
- [21] „Unió és ENSZ-missziókba készülnek a katonák,” Honvedelem.hu, 2018. május 1. [Online]. Elérhető: <https://honvedelem.hu/galeriak/unios-es-ensz-missziokba-keszulnek-a-katonak/> (Letöltve: 2019. 01. 10.)
- [22] „KFOR Tactical Reserve Battalion,” jfcnaples.nato.int, [Online]. Elérhető: <https://jfcnaples.nato.int/kfor/about-us/units/ktm> (Letöltve: 2019. 01. 10.)
- [23] 1652/2018. (XII. 6.) Korm. határozat Magyarország nemzetközi katonai szerepvállalása növelési lehetőségeinek vizsgálatáról